

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tietoyhteiskuntakaaren muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tietoyhteiskuntakaaren muuttamisesta (HE 44/2018 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Johanna Tuohino, liikenne- ja viestintäministeriö
- lainsäädäntöneuvos Tanja Jaatinen, oikeusministeriö
- ylitarkastaja Saara Leino, tietosuojavaltuutetun toimisto
- lakimies Miina Ojajärvi, Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- lakimies Rami Peltosaari, Elisa Oyj
- Senior Advisor Tapio Haapanen, Telia Finland Oyj
- lakimies Timo Niemi, Kuluttajaliitto - Konsumentförbundet ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- DNA Oy
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tietoyhteiskuntakaarta. Lakiin lisättäisiin säännökset teleyritysten oikeudesta käsitellä tiettyihin rikoksiin liittyviä henkilötietoja vahinkojen ehkäisemiseksi teleyritykselle, sen asiakkaille tai toisille teleyrityksille. Esityksen tarkoituksena on sisällyttää teleyrityksen käsittelyoikeudet sektorilainsäädäntöön siltä osin kuin tällaisten tietojen käsittely edellyttää käsittelystä säätämistä kansallisessa lainsäädännössä EU:n yleisen tietosuojasuojatuksen mukaan.

Lisäksi esityksen mukaan jatkettaisiin matkapuhelinliittymien puhelinmarkkinointikieltoa nykyisen sääntelyn voimassaolon päätyttyä kolmen vuoden määräajaksi eli 1 päivään heinäkuuta 2021 asti olosuhteiden pysyessä merkittävältä osin muuttumattomana verrattuna sääntelyn aikaisempaan arviointiin.

Valiokunnan mietintö LiVM 11/2018 vp

Esitys toteuttaa osaltaan pääministeri Juha Sipilän hallituksen kärkihanketta säädösten sujuvoittamisesta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 25 päivänä toukokuuta 2018.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Hallituksen esityksen perusteluissa esille tuoduista syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarkoituksenmukaisena ja tarpeellisenä. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä eräin selkeyttävin muutoksin.

Parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä on myös hallituksen esitys EU:n yleistä tietosuojaa-asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi (HE 9/2018 vp) eli tietosuojalaiksi. Ehdotetussa tietoyhteiskunta-kaaren 145 a §:ssä viitataan ehdotetun tietosuojalain 6 §:n 2 momenttiin. Näin ollen valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että ehdotettu laki on syytä saattaa voimaan samanaikaisesti tietosuojalain kanssa.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Lain nimike. Lain nimike on muutettu lailla 68/2018, joka tulee voimaan 1.6.2018. Tästä syystä valiokunta on muuttanut lakiehdotuksen nimikkeen ja korjannut lain johtolauseetta.

145 a §. Teleyrityksen oikeus käsitellä rikoksiin liittyviä henkilötietoja. Pykälän 1 momentin mukaan teleyrityksellä on oikeus käsitellä teleyritykseen, sen asiakkaisiin tai muihin teleyrityksiin kohdistuvien vahinkojen ehkäisemiseksi välttämättömiä tietoja ”teleyritysten liiketoimintaan kohdistuneista rikoksista ja toisen henkilön identiteetin varastamisesta”. Oikeusministeriön mukaan selkeämpää olisi viitata ”toisen henkilön identiteetin varastamisen” sijaan ”identiteettivarkauteen” kuten on tehty pykälän 2 momentissa. Valiokunta on tehnyt selventävän muutoksen, jotta molemmissa momenteissa viitataan identiteettivarkauteen.

Oikeusministeriö on edelleen pitänyt hyvänä, että täsmennetään, mihin henkilöpiiriin kohdistuneisiin identiteettivarkauksiin säännöksessä viitataan. Liikenne- ja viestintäministeriö on pitänyt henkilöpiirin rajaamista teleyritysten asiakkaisiin kohdistuneisiin identiteettivarkauksiin perusteltuna, sillä se rajaa esitettyä erityissääntelyä vain välttämättömään oikeutettujen etujen suojaamiseksi. Valiokunta on tämän vuoksi täsmentänyt identiteettivarkauksien henkilöpiiriä koskemaan teleyritysten asiakkaita.

Säännöksen 3 momentin 1 kohtaan valiokunta on lisännyt henkilön osoitteen tärkeänä henkilön tunnistamistietona tapauksissa, jolloin ei ole käytettävissä henkilötunnusta tai syntymäaika.

Ehdotetun 145 a §:n 4 momenttia on selkeyden vuoksi tarkennettu siten, että tiedot tulisi poistaa viimeistään viiden vuoden kuluttua tietojen ensimmäisestä tallentamisesta.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Liikenne- ja viestintävaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 44/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 17 luvun otsikko ja 351 §:n 5 momentti, sellaisena kuin niistä on viimeksi mainittu laissa 824/2015, ja lisätään lakiin uusi 145 a § seuraavasti:

17 luku

Sähköisen viestin, välitystietojen ja rikoksia koskevien tietojen käsittely

145 a §

Teleyrityksen oikeus käsitellä rikoksiin liittyviä henkilötietoja

Kun teleyritys käsittelee henkilötietoja luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus) 6 artiklan 1 kohdan f alakohdan mukaisesti oikeutettujen etujensa toteuttamiseksi, teleyrityksellä on oikeus käsitellä teleyritykseen, sen asiakkaisiin tai muihin teleyrityksiin kohdistuvien vahinkojen ehkäisemiseksi välttämättömiä tietoja teleyritysten liiketoimintaan kohdistuneista rikoksista ja teleyritysten asiakkaisiin kohdistuneista identiteettivarkauksista.

Teleyritys saa tallentaa ja luovuttaa toiselle teleyritykselle 1 momentin mukaisiin tarkoituksiin tietoja rikostuomiosta seuraavista rikoksista:

- 1) petoksesta ja törkeästä petoksesta;
- 2) maksuvälinepetoksesta;
- 3) identiteettivarkauksesta;
- 4) velallisen epärehellisyydestä ja törkeästä velallisen epärehellisyydestä;
- 5) velallisen petoksesta ja törkeästä velallisen petoksesta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja välttämättömiä tietoja ovat:

Valiokunnan mietintö LiVM 11/2018 vp

1) rikoksesta tuomitun henkilön nimi ja henkilötunnus taikka, jos sitä ei ole käytettävissä, syntymäaika tai osoite;

2) tuomioistuimen nimi, ratkaisun tekopäivä ja ratkaisun numero;

3) syyksi luettu rikos ja rikoksen tekoaika.

Tallennetut tiedot on poistettava viipymättä, jos rikostuomio kumotaan tai puretaan, tai oikaistava, jos rikostuomiota muutetaan. Tiedot on poistettava kuitenkin viimeistään viiden vuoden kulluttua tietojen ensimmäisestä tallentamisesta. Lisäksi tietojen käsittelyssä on sovellettava tietosuojalain (/) 6 §:n 2 momentissa säädettyjä toimenpiteitä rekisteröidyn oikeuksien suojaamiseksi.

351 §

Voimaantulo

Tämän lain 201 § on voimassa 1 päivään heinäkuuta 2021.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 23.5.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ari Jalonen sin
varapuheenjohtaja Mirja Vehkaperä kesk
jäsen Mikko Alatalo kesk
jäsen Jyrki Kasvi vihr
jäsen Jukka Kopra kok
jäsen Eeva-Maria Maijala kesk
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Markku Pakkanen kesk
jäsen Jari Ronkainen ps
jäsen Satu Taavitsainen sd
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker